

MASARYKOVA UNIVERZITA

Windsurfing

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Windsurfing je prožitkový sport vázaný v drtivé většině případů na krásné přírodní prostředí, jež je zároveň pro jeho vyznavače výzvou a to takovou, že jeho některé formy můžeme řadit k takzvaným adrenalinovým odvětvím. Příjemný pocit vyvolává i pouze na přírodních činitelích a zvládnutí technického prostředku závislý, vzhledem k ostatním vodním sportům poměrně rychlý, značně účinný a navíc ekologicky šetrný pohyb po vodní hladině. Windsurfing má také v porovnání s většinou ostatních sportů nesrovnatelně větší dimenzi rozdílů v úrovni a nárocích. V základní podobě je při vhodných podmínkách zvládnutelný během několika dní a navíc s poměrně vysokou mírou bezpečnosti. Pak ale následují další etáže a stále nové výzvy. A těchto etáží úrovně je až k samotné mezi, kterou je zvládnání rozbořeného oceánu, skutečně velké množství.

Windsurfing je také vnitřně poměrně značně strukturován a to nejenom ve smyslu úrovně, ale i ve smyslu favorizování optimálních podmínek a výbavy. Na jedné straně jsou vyznavači skluzu v co nejmenším větru, zvládající dnes již vpravdě obří plachty, na druhé straně spektra jsou milovníci velkého větru a vln zvládaných na co nejmenším plováku a s malým obratným oplachtěním.

Výkonnost je v něm určována v téměř rovnocenném podílu pohybovými schopnostmi, pohybovými dovednostmi a vědomostmi a je velmi ovlivněna a často násobena materiálovým vybavením. Z pohybových schopností se uplatní především obratnostní a částečně silové a silově vytrvalostní. Vědomosti se rekrutují jednak z oblasti materiálové, technické, taktické a částečně i z oblasti meteorologie. Tímto širokým spektrem podmiňujících faktorů výkonnosti a spolu s prvkem relativní bezpečnosti a šetrnosti k pohybovému aparátu se řadí ke sportům, který lze provozovat dlouhá léta, bez úbytku motivace a kde se do určité úrovně velmi stírají věkové handicapy.

Zejména v oceánských revírech se začali jezdcí na oplachtěných plovácích stále více odvažovat do silného větru a velkých vln. Objevila se vylepšení, jako např. bouřková plachta, bouřková ploutev, trapéz, více ostruh a nakonec i poutka. Mike Waltze na Havaii umístil windsurfovou oplachtění na krátký surfový plovák bez ploutve a zkonstruoval tak speciál do vln a odstartoval novou disciplínu Wave. Krátké plováky byly nejdříve nazývány Sinker, později dostaly v Evropě název *Funboard*. Větší nároky na vhodné podmínky pro tyto plováky a na jejich ovládání byly vyváženy potěšením z rychlé jízdy ve skluzu a možností provádět řadu manévřů, obrátů a skoků. Jejich celou škálu předvedl na mistrovství světa 1976 na Bahamských ostrovech tehdy třináctiletý Robby Naish, jež se stal asi nejslavnějším surfařem dosavadní historie (vlevo dole). V následném roce se již jelo MS v otevřené třídě. V roce 1982 byla na windsurfování oficiálně překročena hranice 50 km/hod. V roce 1983 byla poprvé organizována série Světového poháru profesionálů a na jejím konci se stal Robby Naish prvním profesionálním mistrem světa. Díky velkému rozvoji byl windsurfing uznán mezinárodní jachtařskou asociací IYRU za samostatnou lodní třídu a také se mu otevřela cesta na olympijské hry. Poprvé byl zařazen do jejich programu v roce 1984 v Los Angeles. Jako monotyp byl však pro ně schválen v té době již zastaralý kluzák *Windglider*. Prvním olympijským vítězem se stal Holanďan Stephan van den Berg. I následný monotyp pro OH 1988 a 1992, výtlačný plovák monotyp *Lechner*, byl konstruován jako okružový a nebyl vhodný pro příliš silný vítr. Profesionálové sdružení v PWA v té době již závodili v daleko náročnějších podmínkách a jiných disciplínách - kursu, slalomu a především Wave.

V osmdesátých letech se i v Evropě začaly stále více prosazovat krátké plováky s malým výtlakem (tzv. nová vlna). A to většina zdejších revírů má daleko k ideálním podmínkám které má např. Havaii, či jiné top revíry. Nové typy plováků byly daleko náročnější na techniku jezdců, jejich pohybové schopnosti a zejména dostatečnou sílu větru (dole uprostřed). Většina vnitrozemských jezer, přehrad a rybníků přestala novým nárokům vyhovovat. Za podmínkami se sice začalo daleko více cestovat, ale přesto došlo koncem 80. a na začátku 90. let k poklesu zájmu o windsurfing. K tomu přispěl i praktický konec možnosti amatérské výroby materiálu. V roce 1996 se jelo na OH na novém monotypu kterým byl *Raceboard Mistral One Design*, který pak zůstal olympijskou třídou až do OH 2004 (vpravo dole).

Od poloviny 90. let však získal windsurfing zejména pod tlakem výrobců materiálu nový image, rozšířily se nové styly a pojmy, s vazbou na poněkud změněný osobnostní životní styl a životní filosofii. Nejfrekventovanějším a nejrozšířenějším se stal *Freeriding*, tedy volné ježdění pro radost. Pro něj (ale nejenom pro něj) začal být nabízen nový a mnohem přátelštější materiál, který značně posunul hranice a rozšířil obzory jeho vyznavačů. Obdobně se odrazem životního postoje stal *Freestyle*, který nese některé znaky podobně nazvané odnože snowboardingu. WS Freestyle se začal od roku 1998 stále více prosazovat i jako nová soutěžní disciplína. V roce 1999 odstartovala vlna krátkých širokých kursových plováků. To vše přispělo k opětovné vlně nárůstu zájmu o tento krásný sport. Dřívější kursové Race závody začaly být vypisovány pro nově vzniklou třídu až jeden metr širokých plováků s dlouhými ostruhami a velkými a výkonnými plachtami nazvanou *Formula Windsurfing* (uprostřed a vlevo dole). Plováky této třídy jsou schopné dosáhnout skluzu a tím i větší rychlosti i v poměrně slabém větru. Obdobné vlastnosti má i v roce 2005 vzniklá nová třída *RS:X windsurfing class*, jež se stala novou oficiální třídou pro následující tři OH (vpravo dole). Olympijských závodů ve WS se však zpravidla nezúčastňují nejlepší profesionální závodníci.

zápatí

I v současnosti zůstává nejtěžší, vpravdě královskou disciplínou windsurfingu *Wave*. Závody jsou v ní vypisovány pouze v nejnáročnějších revírech. Sborem rozhodčích subjektivně hodnocené výkony, hlavně neuvěřitelně vysoké a obtížnými prvky oplývající skoky na velkých, často se lámajících oceánských vlnách, jdou až k samé hranici lidských možností. Pro většinu jinak výborných surfařů je windsurfing v těchto podmínkách nemožnou záležitostí. Nároky na vybavení jsou extrémní. Výtlak plováků vyrobených z nejkvalitnějších materiálů se pohybuje cca. od 70 do 100 litrů. Často bývají osazeny větším počtem kratších ostruh. V porovnání s ostatními disciplínami WS se používají velmi malé, ne příliš výkonné, ale extrémně zesílené a tudíž i odolné plachty. Stěžně se používají s redukováným průměrem a silnější stěnou, krátká ráhna jsou rovněž extrémně odolná.

Méně náročnou a zejména mezi mladými jezdci oblíbenou disciplínou je *Freestyle*. Je to divácky velmi atraktivní, zábavná, až hravá forma závodění, při níž jezdci předvádějí nejrůznější triky (jízda v neskluzu), obraty (jízda ve skluzu) a skoky na relativně malých vlnách a v poměrně slabém větru (již od cca. 8 m/s). Výkon je hodnocen komisí rozhodčích podle škály, ve které skóruje obtížnost prvku a jeho provedení. Závody na rozdíl některých jiných WS disciplín většinou probíhají v těsné blízkosti břehu a neustále se při nich něco děje. Nároky na vybavení jsou menší než ve Wave a dalších profi disciplínách. Výtlak poměrně robustních plováků se pohybuje od 80 do 120 litrů, v oplachtění se používá co nejkratší a nejlehčí stěžeň a relativně krátké ráhno. Plachta pak má zvětšenou plochu ve své horní části.

Nejrychlejší (kromě speciálních rychlostních závodů - speed) a divácky i mediálně velmi sledovanou disciplínou WS je *Slalom*. Ten se jezdí na více kol na poměrně krátké trati vymezené dvěma bójkami. Osa trati je situována přibližně kolmo na směr větru. Ten je většinou střední intenzity a podle jeho momentální síly volí jezdci na jednotlivé rozjížděky velikost plováku a plachty. Široké a krátké plováky vyrobené z nejkvalitnějších materiálů mívají výtlak od 80 do 130 litrů (nejčastěji se používají plováky mezi 100 - 130 litry výtlaku). Používají se plachty nejvýkonnějšího typu. Tedy s hlubším profilem, širokým komínkem, 8 spirami a 4 cambery, ve velikostech od 5 do 10 m². Jezdci volí vzhledem k danému větru vždy větší oplachtění (většinou i výrazně), než by odpovídalo síle větru při použití běžného WS vybavení. Točí se pouze rychlé obraty po větru (halsy) a jezdci nastoupávají v jednom kurzu pouze to co ztratí při obratu. Divácky je slalom velmi atraktivní, protože se jezdí od rozjížděk až po finále vyřazovacím způsobem, na tratích většinou dobře přehledných ze břehu. Pro firmy je nabídka plováků pro slalom velmi prestižní, protože i profesionální jezdci té nejvyšší výkonnosti musí používat sériově vyrobené plováky z jejich nabídky. Rovněž tak plachty, stejně jako stěžně a ráhna (ty jsou vždy ze 100% z karbonu), tvoří vrchol nabídky většiny firem. V těch největších velikostech jsou plachty a stěžně pro Slalom shodné s třídou Formula Windsurfing.

Děkuji za pozornost.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ